

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski Teresa Romer
Janusz Grzelak Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, dn. 7 lipca 2016 r.

13.7.2016/KPCP/API

Szanowna Pani
Beata Szydło
Prezes Rady Ministrów
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

PETYCJA

Helsińska Fundacja Praw Człowieka (dalej: HFPC) w drodze niniejszej petycji złożonej w interesie publicznym¹, pragnie zwrócić uwagę Pani Premier na problem braku precyzji przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, który prowadzi do niejednolitej interpretacji wyłączenia z obowiązku uiszczania opłaty od posiadania psa osoby powyżej 65. roku życia.

Z informacji docierających do HFPC wynika, że samorządowe organy podatkowe odpowiedzialne za pobór opłaty dokonują pozostającej w sprzeczności z linią orzeczniczą polskich sądów administracyjnych zawężającej interpretacji ustawowego sformułowania „*samodzielne gospodarstwo domowe*”. Prowadzi to do sytuacji, w którym pewna, szczególnie chroniona grupa obywateli – osoby starsze – zostaje pozbawiona swojego ustawowego prawa.

Ze względu na brak możliwości jednolitego rozwiązania tego problemu na szczeblu lokalnym (każda gmina cieszy się autonomią w zakresie poboru podatków i opłat lokalnych oraz interpretacji przepisów ustawy), zwracamy się z uprzejmą prośbą o pilną interwencję rządu – polegającą na zainicjowaniu nowelizacji art. 18a ust. 2 pkt 3 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych² w celu ujednoczenia statusu osób powyżej 65. roku życia, prowadzących samodzielnie gospodarstwo domowe w zakresie opłaty od posiadania psa. Prośbę kierujemy do Pani Premier, mając na uwadze, że Konstytucja RP przyznaje Pani kompetencję sprawowania nadzoru nad samorządem terytorialnym³.

¹ Na podstawie art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, Dz.U. z 2014 r. poz. 1195.

² Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 716.

³ Art. 148 pkt 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 18a ustawy o podatkach i opłatach lokalnych⁴ rada gminy może wprowadzić opłatę od posiadania psów. Opłata ta pobierana jest od osób fizycznych będących posiadaczami psa. Ustęp drugi omawianego przepisu zawiera katalog osób zwolnionych z obowiązku uiszczenia rzeczowej opłaty. Ustawa wprowadza do grona uprawnionych podmiotów kategorię „osób, w wieku powyżej 65 lat prowadzących samodzielnie gospodarstwo domowe” nie wskazując przy tym jak należy sformułowanie to interpretować.

Odmawiając zastosowania powyższego zwolnienia, część samorządowych organów podatkowych argumentuje, że samodzielne prowadzenie gospodarstwa domowego oznacza prowadzenie go samotnie. W ten sposób z kręgu adresatów przepisów art. 18a ust. 2 pkt 3 zostają wyłączone osoby starsze prowadzące samodzielnie gospodarstwo domowe, pozostające w związku małżeńskim, konkubinacie czy innym (np. mieszkające wspólnie rodzeństwo). Utożsamianie samodzielności z samotnością w związku z wymiarem opłaty od psa krytykowane było przez sądy administracyjne. Tytułem przykładu, w wyroku z dnia 19 grudnia 2006 r. (sygn. I SA/Go 349/06) Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim odrzucił interpretację według której, samodzielne prowadzenie gospodarstwa domowego możliwe jest jedynie przez samotne osoby. W wyroku tym WSA stwierdził, że przepis ustawy o podatkach i opłatach lokalnych „dotyczy osób, a nie osoby, prowadzących samodzielnie gospodarstwo domowe, tak więc dotyczy również osób, małżonków którzy osiągnęli wiek ponad 65 lat”. Podobne rozstrzygnięcie wydał w tym samym roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu⁵. W obydwu przypadkach sądy wskazywały na bezzasadność stosowanej przez organy wykładni omawianego przepisu. Tym niemniej z sygnałów, które docierają do Fundacji wynika, że praktyka odmowy zwolnienia od opłaty osób samodzielnie, ale nie samotnie prowadzących gospodarstwo domowe nadal ma miejsce.

W tym miejscu należy wyraźnie wskazać na cel oraz adresatów przedmiotowego zwolnienia. Zdaniem WSA w Gorzowie Wielkopolskim takie, a nie inne ukształtowanie normy zawartej w art. 18a ust. 2 pkt 3 wynikało z „motywów społecznych, podobnie jak przy udzielaniu pomocy na podstawie ustawy o pomocy społecznej”. Warto zwrócić uwagę, że osoby starsze, stanowią grupę osób, będącą częstym beneficjentem oferowanej przez państwo pomocy. Jednocześnie jest to grupa objęta szczególną ochroną. Świadczy o tym chociażby uchwalona 11 września 2015 r. ustawa o osobach starszych⁶ mająca na celu wypracowanie odpowiedniej polityki senioralnej oraz społecznej.

⁴ Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 716.

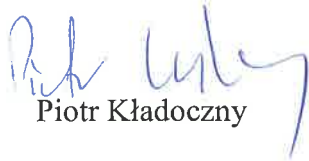
⁵ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 18 października 2006 r. , sygn. akt I SA/po 44/06; „W ocenie Sądu samodzielne prowadzenie gospodarstwa domowego nie oznacza, wbrew twierdzeniom organów podatkowych obu instancji, że podatnik ma samotnie, jednoosobowo (bez finansowego wsparcia innych osób) prowadzić to gospodarstwo. Takie rozumienie powyższego przepisu oznaczałoby wnioskowanie w zakresie, w jakim przepis ten nie tworzy regulacji ustawowej.”

⁶ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych, Dz.U. 2015 poz. 1705.

W ocenie HFPC, opisana powyżej praktyka jednostek samorządu terytorialnego pozostaje w sprzeczności, nie tylko z orzecznictwem polskich sądów lecz przede wszystkim z kierunkami polityki społecznej państwa polskiego, której celem powinna być szczególna ochrona osób starszych. Ze względu na fakt, że każda jednostka samorządu terytorialnego cieszy się autonomią w zakresie wymiaru i poboru opłaty od posiadania psa, w ocenie HFPC najbardziej efektywnym sposobem na rozwiązanie problemów interpretacyjnych, ujednoczenie praktyki organów oraz likwidację nierównego traktowania osób znajdujących się w takiej samej sytuacji, a mieszkających na terytorium różnych gmin jest odpowiednie doprecyzowanie art. art. 18a ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych tak, aby nie było wątpliwości, że zwolnieniem objęte są osoby w wieku powyżej 65 lat prowadzące samodzielnie gospodarstwo domowe niezależnie od tego, czy są osobami samotnymi, czy też pozostają w związkach z innymi osobami.

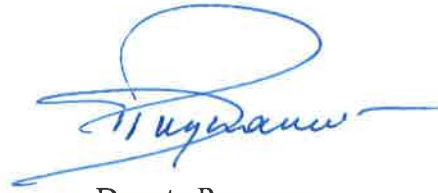
Konkludując, liczymy na interwencję Pani Premier, która przyczyni się do rozwiązania przedstawionego przez HFPC problemu.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

Piotr Kładoczny

Sekretarz Zarządu

Danuta Przywara

Prezes Zarządu

Petycja została przygotowana w ramach programu „Klinika Prawa Człowieka a Podatki” pod nadzorem merytorycznym r.pr. Roberta Krasnodębskiego.